

V. Svaigar:

Delovanje JSS. v letu 1923.

Ob zaključku statistike jugoslovenskega Sokolstva za leto 1923. čutim za potrebno, da poleg objave statističnega materiala pridenem nekaj pripomb, ki jih smatram za jako umestne. Z naštetjem suhih številk manjka namreč statističnemu poročilu oni kritični dodatek, ki šele prav za prav razjasni važnejšo stran statistike in ki edini dokazuje, ali ima nabiranje statističnih podatkov kaj zmisla ali je pa to samo igranje s številkami. — Poleg številčnega stanja JSS. in delovanja raznih društev in žup nam mora nuditi statistični izkaz jasno sliko uspeha ter nam mora dati jasen odgovor na vprašanje: Napredujemo ali nazadujemo?

Naša organizacija je stara komaj šest let. Mnogo je še panog, ki so manj organizirane, ki so komaj v pripravljalnem stadiju — nekaj pa je gotovo: Povsod opažamo napredek. Iz neurejenih razmer leta 1919. in deloma še 1920. leta prehaja tudi razvoj našega Sokolstva po velikanskem napredku v letih 1921. in 1922. že leta 1923. v počasnejši, sigurnejši in — kar je najpomembnejše — v stabilni tempo! Statistični odsek je z velikim trudom zbral statistične podatke za leto 1920. pri nekaj nad 200 društvih; leta 1922. smo dobili že 331 pol vrnjenih, v letu 1923. pa je 351 pozitivnih odgovorov in precej pojasnjevalnih, opravičevalnih dopisov. Društva, ki so na vprašalne pole odgovorila, lahko smatramo kot ustaljena, ostala pa še v stadiju prvotnega razvoja, ki pa vendar še upravičuje nade na izboljšanje razmer v dotičnih krajih z ozirom na Sokolstvo.

Preden preidemo na daljša izvajanja, mi bodi dovoljeno, da ugotovim vse one župe, ki so popolnoma zadostile svoji dolžnosti napram statističnemu odseku. Obenem pa smatram za svojo dolžnost, da pokažem tudi na one župe, ki se svojih dolžnosti niti navzdol napram društvom niti navzgor napram savezu prav nič ne zavedajo in ki jih tudi razne manj ali več ostre urgence ne morejo spraviti iz ravnodušne brezdelnosti.

Popolnoma je izpolnilo svojo dolžnost 14 žup: Bjelovar, Celje, Kranj, Ljubljana, Ljubljana I, Maribor, Mostar, Novi Sad, Sarajevo, Split, Šabac, Užice, Zagreb in Zaječar.

Zadovoljivo je odgovorilo 10 žup, ki so: Banja Luka, Beograd, Kragujevac, Novi Sad, Osijek, Rijeka, Skoplje, Šibenik, Tuzla in Veliki Bečkerek.

Grajati je vredno župo Niš, kjer razen društva Prokuplje celó župno centralno društvo niti odgovorilo ni na savezne urgence. O župi Pacific v Ameriki ne moremo poročati ničesar, ker savez ni imel leta 1923. nikakih stikov z njo. Na noben savezni dopis nismo prejeli odgovora.

Župna organizacija se je izvedla v letu 1923. po vsej Jugoslaviji vsaj provizorno. Končna rešitev tega organizatorno jako važnega vprašanja je bila pridržana II. saboru leta 1924. in se bo v zmislu zadevnih sabornih sklepov v letu 1925. tudi izvedla. Župe so se pričele deliti po okrožjih v manjše taktične skupine društev. Okrožna organizacija je izvedena v župah Celje, Kranj, Ljubljana, Maribor, Mostar, Rijeka in Zagreb ter v župi Ljubljana I (tudi upravno). Vse prej navedene župe imajo samo tehnično razdelitev v okrožja. Priporočljivo je, da v bodočih letih vse večje župe izvedejo okrožno organizacijo.

Društva, ki leta 1923. niso poslala statističnih pol savezu, so nastopna: župa Banjaluka: društva Bihać, Bosanski Kobač, Ključ; župa Beograd: Lazarevac in Ub; župa Bjelovar: —; župa Celje: Gornji grad in Velenje. (tekem leta 1923. črtana); župa Kragujevac: Svilajnac in Vojska; župa Kranj: —; župa Ljubljana: Brezovica; župa Ljubljana I: Dobrépolje (črtano 1923.); župa Maribor: Sv. Lovrenc na Pohorju, Sv. Lovrenc pri Ptuj, Sv. Marjeta niže Ptuja (črtana 1923.); župa Mostar: Podgorica; župa Niš: Aleksinac, Leskovac, Niš, Pirot, Vlasotince, Vranje; župa Novi Sad: Kač in Tovariševo (črtano let 1923.); župa Novo mesto: Dugaresa, Ruperčvrh, Št. Janž, Št. Vid-Stična; župa Osijek: Darda, Draž, Knežev-Lak, Županja; župa Pacific: Los Angeles, Oakland, Sacramento, San Francisco; župa Rijeka: Aleksandrovo, Senj; župa Sarajevo: —; župa Skoplje: Carevo selo, Debar (črtano 1923.), Peč, Tetovo, Uroševac, Veles; župa Split: Klis (črtano 1923.); župa Šabac: —; župa Sibenik: Biograd, Filip Jakov, Vodice; župa Tuzla: Bosanski Šamac, Gračanica; župa Užice: —; župa Veliki Bečkerek: Bela Crkva, Mokrin, (črtan 1923.), Taraš; župa Zagreb: Ivaničgrad, Klanjac, Sv. Ivan Zelina in Zaprešić (črtano); župa Zaječar: —.

Leta 1923. je prenehalo z delovanjem 15. društev ter so se tekom leta črtala iz seznama. To so bila društva: Gornji grad, Velenje, Sv. Lovrenc na Pohorju, Dobrépolje, Sv. Lovrenc pri Ptuj, Sv. Marjeta niže Ptuja, Kač, Tovariševo, Debar, Klis, Mokrin, Ivaničgrad, Klanjac, Sv. Ivan Zelina in Zaprešić.

Nasprotno pa so se ustanovila nova, oziroma oživila društva: Bosanska Krupa, Arandelovac, Lazarevac, Novi Pavljani, Rogatec, Krušar, Planina, Gorenji Logatec, Hotedršica, Uvac-Rakek, Strnišće, Sv. Bolfenk, Opuzen, Potomje, Bačka Topola, Ada, Fužine Vrata, Kakanj, Novo Sarajevo, Carevo selo, Novi Pazar, Veles, Kratovo, Jelsa, Pučišća, Klenak, Biograd, Siverić, Sali, Preko, Krapanj, Srpski Padej, Novska, Nova Gradiška, Okučani; skupaj 35 društev in odsekov.

V Jugoslovenskem sokolskem savezu je bilo včlanjenih koncem leta 1923. skupno 26 žup, od teh ena v Združenih državah severnoameriških. Župe so štejele skupno 409 društev in odsekov, ki so aktivno delovali. Podatke za sestavo statistike je več ali manj točno poslalo 25 žup s 351 društvi ali 86 % vseh društev. — Skoraj v vsaki župi je število društev naraslo. Osebito velik je bil razmah sokolske organizacije v Južni Srbiji, kjer je župa v Skoplju jako krepko delovala; posebno intenzivno delo je bilo v drugi polovici leta. Tudi župa Užice je proti koncu leta 1923. pričela z živahnim pripravljanjem za nova društva v smeri na Plevlje in Prijepolje. Manj intenzivno je bilo delovanje nekaterih severnih žup. Tako lahko beležimo splošni zastoj dela v osiješki župi; vzroki so bili v glavnem ti, da je poostreni hrvatski separatistično-sokolski pokret dobil tal tudi po nekaterih naših edinicah. Nekaj društev je odpadlo, nekaj se jih je razcepilo. Župa sama pa ni imela toliko energičnih voditeljev, da bi bili to škodljivo delovanje odvrnili. Nasprotno! Župno starešinstvo je storilo jako malo za okrepitev jugoslovenskih postojank — ukrenilo ni ničesar. Tudi z delovanjem še nekaterih drugih žup, deloma tudi v Sloveniji, ne moremo biti zadovoljni; pričakovali smo od njih več v vseh ozirih. Sicer pa se še na to povrnemo.

Članstva je imel naš savez koncem leta 1923. povprečno na eno društvo 128,1, od tega moških 97,3, žen 25,8. Razmerje med člani in članicami je kakor 4 : 1 ali 79,2 % : 20,8 %. Skupno število po 351 društvih prijavljenega članstva je iznašalo 34.052 moških (leta 1922. 35.270) in 9073 žen (leta 1922. 9482), skupno članstva 43.125 — kar pomeni proti letu 1922. nazadovanje za 1627 oseb. Ker pa je bilo letos mogoče vsaj približno izračunati število članstva na podlagi prijav skoraj 86 % števila oseb vseh društev, smatramo lahko kot točno, da šteje savez v vseh 409 društvih okoli 39.796

članov in 12.152 članic, skupno 51.948 oseb. — Na prvi pogled izkazujejo društva manj članov nego leta 1922., ko je prišlo povprečno na eno društvo 106,2 člana in 28,6 članic, skupno 134,8. Nazadovanje je utemeljeno v tem, da je mnogo žup, ki so dosegle gotovo konsolidacijo, izločilo razne nesokolske elemente, ki niso hoteli plačevati članarine in vršiti drugih članskih dolžnosti; v to svrhu odrejena redukcija članstva na kakovost celote ni kvarno prav nič vplivala, nasprotno, očistila je organizacijo marsikaterih peg. Nazadovanje znaša okroglo 3-6 % od leta 1922. (Dalje.)

IZ STAREŠINSTVA JSS.

VI. glavna skupština JSS.

održaće se u nedelju dne 22. marta 1925. u 9 sati predpodne u Brodu na Savi.

- Dnevni red :
- 1.) Izveštaj starostin.
 - 2.) Izveštaj tajnikov.
 - 3.) Izveštaj načelnikov.
 - 4.) Izveštaj blagajnikov.
 - 5.) Izveštaj gospodarskog odseka i proračun JSS.
 - 6.) Izveštaj odsekov: prosvetnog, statističnog, lekarskog, organizatorskog.
 - 7.) Predlozi pregledača računā i apsolutorij starešinstva.
 - 8.) Predlozi odbora i starešinstva JSS.
 - 9.) Predlozi župā.
 - 10.) Promena pravila JSS.
 - 11.) Izbor starešinstva JSS.
 - 12.) Izbor revizora računa i saveznoga suda.
 - 13.) Određivanje priredaba JSS. za iduću godinu po predlogu odbora JSS.
 - 14.) Predlozi o promeni sokolskog odela (kroja) po zaključku sabora.
 - 15.) Slučajnosti.

Glavnu skupštinu sačinjavaju zastupnici župā. Svaka župa šalje za svakih započetih 500 članova društava, udruženih u župi, po jednog zastupnika. Predlozi župā moraju biti predloženi starešinstvu JSS. bar 14 dana pre glavne skupštine. Župe moraju najaviti svoje delegate starešinstvu JSS. u Ljubljani bar 14 dana pre skupštine a jednako i sokolskom društvu u Brodu na Savi, da im ono pripravi konak.

Primedba. Sokolsko društvo u Brodu priredit će dne 22. marta 1925 u 20. sati svečanu akademiju u čast glavnoj skupštini JSS.

Posebne pozive za glavnu skupštinu ne će se slati župama.

Dana 21. marta 1925. održaće se u istom mestu a u 18 sati na veče odborova sednica JSS. Na odborovu sednicu mora izaslati svaka župa po jednog delegata.

Dnevni red :

- 1.) Razgovor o predlozima župā.
- 2.) Teritorijalno razdelenje župā.
- 3.) Određivanje priredaba za iduću godinu.
- 4.) Slučajnosti.

Kandidacioni odsek, u koji izošilje svaka župa po jednog izaslanika, ima sednicu istoga dana a u veče u Brodu na Savi.

Kandidacioni odsek određuje kandidate za starešinstvo JSS. u smislu saveznih pravila.

U Ljubljani, 12. januara 1925.

Engelbert Gangl
starosta.

Dr. Riko Fux
tajnik.

XLVI. redovita sednica starešinstva JSS. dne 12. januara 1925.

Prisutni: Gangl, Bajželj, Deu, Fettich, Fux, Hadži, Jamar, Jeras, Kajzelj, Marolt, Miklave, Turk. — Opravičeni: Ambrožič, Švajgar.

Brat tajnik izveštuje, da je sokolsko društvo u Brodu na Savi s veseljem uzelo na znanje, da će se ovogodišnja glavna skupština JSS. vršiti u Brodu na Savi i preuzelo je na svoja ramena sve potrebne pripreve za tu skupštinu. Donaša predlog, da se skupština drži u nedelju 22. marta u 9 sati u Brodu, da otpade običajno predvećanje i da se odredi dnevni red. — Sednica saveznoga odbora neka se drži u subotu 21. u 18 sati i u 21 sati sednica kandidacionog oseka. Raspored odborske sednice neka bude: 1. teritorialna podela župā, 2. predlozi župā i 3. određenje sletova.

Izveštaji pojedinih odelenja moraju biti gotovi do 1. marta i neka su po mogućnosti što kraća. Izveštaj treba poslati župama na pretresivanje.

Svi ti predlozi bejahu primljeni. Brat blagajnik izveštuje, da je za savezni dan poslalo dosada 183 društva doprinose u ukupnom iznosu 106.132 Din. Spominje osobito pohvalno sokolsko društvo u Kastvu, koje je doznačilo 3223 Din. Društvu se izriče priznanje.

Rešije se još nekoje stvari gospodarskoga značaja.

XLVII. redovita sednica starešinstva JSS dne 19. januara 1925.

Prisutni: Gangl, Ambrožič, Bajželj, Deu, Fux, Jamar, Jeras, Kajzelj, Marolt, Miklave, Poženel, Švajgar. — Opravdani: Turk, Fettich.

Br. Švajgar iznese u duljem referatu nacrt buduće podele župa. Starešinstvo primi predloženi nacrt; zaključilo se da se pošalje nacrt svim župama da ga prouče i da se o njem izjave, na što će se predlog predložiti odboru da o njem donese zaključak.

Br. tajnik izveštuje o dopisu br. Vojinovića glede polovične vožnje na željeznici i glede sokolske lutrije. Obzirom na glavne skupštine župa zaključilo se, da starešinstvo učestvuje kod župnih glavnih skupština po svojim delegatima, jer je to potrebno radi uže zveze starešinstva sa župama, odnosno s društvima. Kao delegat za glavnu skupštinu sokolske župe u Kranju određen je br. Jamar, za župu Sarajevo br. Kajzelj. Sokolsko društvo u Brodu moli za dozvolu, da sme prirediti u čast glavnoj skupštini JSS. sokolsku akademiju. Zaključilo se, da se akademija drži nedelju 22. marta naveče.

Br. blagajnik izveštuje, da je za savezni dan poslalo 199 društava ukupni iznos od Din 122.924. Uz pohvalu spominje društvo u Cupriji, koje je poslalo 2000 Din.

Br. Jamar izveštuje, da je do sada lekarsko odelenje ustanovilo 8 društava i 4 župe.

Br. Deu obaveštuje, da je gospodarsko odelenje odredilo znak za naraštajnike, i to znak sa zaponkom. Starešinstvo je nadalje zaključilo, da se uvada za naraštaj revers, što će ga morati potpisati kad primi znak. Uvest će se za naraštaj jedinstvene legitimacije bez slika.

Br. Marolt izveštuje, da je osek za sokolske barjake imao dne 15. o. mes. svoju sednicu, na kojoj je odredio sledeće smernice, kojih će se ubuduće držati sva savezna društva i župe o nabavi barjaka: 1.) za društveni i župni barjak određena je veličina od 110 cm u kvadratu, za naraštajski pako 80 cm u kvadratu, 2.) svi nacrti moraju se predložiti na pregled u potvrdu saveznom odeluku za barjake, 3.) svi nacrti moraju jasno izraziti jedinstvo države i naroda, a ornamentikom i tipičan etnografski značaj onoga kraja, 4.) svi barjaci moraju na jednoj strani barjaka imati jednak sokolski emblem, 5.) za podlogu služi ili belo platno na obim stranama, ili na jednoj strani bela svila, a na drugoj crvena. Potrebna razjašnjenja i savete daje savezni osek za sokolske barjake; daje i nacрте uz odštetu faktičnih troškova.

Društva upozorujemo ponovno, da ne šilju zapisnika glavnih skupština JSS., nego jedino župama. Župe moraju poslati odmah po skupštini prepis zapisnika svoje glavne skupštine JSS.

Župe pozivamo, da u pravo vreme jave starešinstvu JSS., kada će i gde držati svoju glavnu skupštinu.

Savezni dan. Usprkos Zagrebačkog saborskog zaključka nije još mnogo društava poslalo JSS. doprinosa za savezni dan. U narednom broju Glasnika objavit ćemo sva društva, koja nisu izvršila toga zaključka.

II. izkaz prispevkov za savezni dan (do 12. januarja 1925.). Radomlje 318 Din, Sjetljina 221 Din, Kutina 326 Din, Velika Nedelja 137 Din, Pale 430 Din, Hvar 412 Din, Požega 1151 Din, Pakrac 510 Din, Supetar 624 Din 50 p, Mokronog 110 Din, Herecnovi 267 Din, Nova Gradiška 600 Din, Ziri 300 Din, Celje 1400 Din, Kopinovac 87 Din, Split 5150 Din, Sinj 913 Din 50 p, Omis 185 Din, Zalec 322 Din, Novo mesto 1200 Din, Moste 217 Din 37 p, Krško 332 Din, Šoštanj 150 Din, Vela Luka 100 Din, Gorenja vas 120 Din, Draga 750 Din, Trebnje 304 Din, Semič 116 Din 50 p, Šiška 352 Din, Kranj 500 Din, Brežice 1009 Din, Bačko Gradište 120 Din, Beograd 963 Din, Derвента 753 Din 50 p, Bosanska Gradiška 500 Din, Ključ 300 Din, Stara Palanka 878 Din 75 p, Ada 200 Din, Djevdjelija 1543 Din, Crna pri Prevaljah 480 Din 75 p, Aleksandrovo 84 Din 25 p, Brod na Savi 1500 Din, Prnjavor 1490 Din, Nova Baška 684 Din 50 p, Ljubljana II 249 Din 75 p, Polzela 120 Din 75 p, Nova Varoš 365 Din, Ljubljana 100 Din, Stip 1000 Din, Bojanci 50 Din, Stara Pazova 612 Din, Ptuj 1100 Din, Guštanj 85 Din 55 p, Studenci 145 Din, Stari Bečej 1000 Din, Sali 50 Din, Zaječar 232 Din, Krasica 171 Din, Petrinja 400 Din, Daruvar 406 Din 50 p, Štepanja vas 412 Din, Vransko 200 Din, Trbovlje 801 Din 20 p, Kovin 1207 Din 25 p, Irig 557 Din, Sokolovac 253 Din 75 p, Gradačac 150 Din, Drvar 500 Din, Vršac 2519 Din, Mengeš 242 Din, Cerknica 250 Din, Mostar 1267 Din, Kotor 347 Din 50 p, Gacko 291 Din, Potomje 172 Din, Blato 125 Din, Opuzen 369 Din 80 p, Trebinje 142 Din, Korčula 534 Din, Cetinje 1550 Din, Stolac 330 Din, Vlasotince 510 Din, Pivnice 290 Din, Zabalj 200 Din, Kastav 3223 Din 55 p, Pirzen 849 Din 25 p, Šmarje pri Jelšah 150 Din. — Mnogo društva še ni izpolnilo svoje dolžnosti. Bratje, pozivljamo vas, da izvršite v najkrajsšem času sklep sabora, ker bomo sicer primorani objaviti ona društva, ki ne poznajo discipline.

IZ ŽUP

Sokolska župa Petra Mrkonjića, Banja Luka. Rad u ovoj župi je tih, ali stalan. Župa je u prvom redu sredila svoju administraciju, tako da administrativni aparat funkcioniše dobro. Iza toga se preglo za tehničkim radom. — Pitanju župskog prednjačkog tečaja, koje je radi komunikacionih nezgoda, a i radi siromaštva i društava i društvenih članova, je jedno teško pitanje, prebrođeno je ove godine dobro. Prema zaključku tehničkog odbora održan je od 15. do 24. novembra 1924. župski prednjački tečaj, koji se posećivali 18 članova: 14 muških i 4 ženske iz šest društava. — 28. decembra 1924. održan je prednjački župski ispit u Banjoj Luci, koji je položilo deset kandidata, i to sedam muških i tri ženske. Jedan kandidat je položio sa «odlično sposoban», a ostalih devet sa ocenom «sposoban». — Župskim su prednjačima proglašeni: Brat Milan Puhalo kao «odlično sposoban»; braća: Petar Gačeša, Emil Zrelec, Ilija Trninić, Dragoljub Šarić i Franjo Šuster i sestra Zora Trubajčićeva, svi članovi sokolskog društva u Banjoj Luci kao «sposobni», te brat Ljubomir Balaban i sestre Radana Batozova i Danica Krajnovićeva, članovi sokolskog društva u Prijedoru kao «sposobni». Verujemo da će novi prednjači nastaviti sokolski rad u ovoj župi s novom snagom i poletom u

onome smeru, koji je dalo savezno vodstvo, a koji vodi jugoslovenski narod opštoj slavenskoj zajednici, a preko nje napretku čovečanstva. — Zdravo novi prednjaci uzdanice sokolska!

II. prednjački tečaj sokolske župe u Skoplju. Održana je bila od 9. do 22. novembra 1924. Na tečaju je bilo zastupljeno 15 družtva župe, i to sa 21 članom i sa 6 članica a 2 sestre dolazile su na tečaj kao vanredne. Po zanimanju je bilo: 7 zanatlija, 5 trgovaca, 3 učitelja (osnovnih škola), 2 činovnika, 1 šumar, 1 prihodnjak, 1 učitelj gimnastike (Rus) i 1 zemljedelač; od članica: 3 domaćeg zanimanja, 2 učiteljice (osnovnih škola) i 1 činovnica. Svi su bili početnici. Na ovom tečaju prvi put bile su članice.

Kao učitelji tečaja su bili: iz Beograda sestra Manja Vojinovića, br. Miroslav Vojinović i br. Đorđe Ilić; iz Skoplja: br. Dragutin Živanović i br. dr. Č. Simić kao lekar; iz Štipa: br. A. Sokolovski. Osim ovih šef saniteta general dr. Stajić održao je jedno vrlo korisno predavanje iz praktičnoga života na temu «uticaj telesnog vežbanja na pojedince i narod».

Predavanje je bilo od 8. do 12. i od 14. do 17. časova. Posle ovoga vremena bilo je razno vežbanje prostih vežbi, pevanje i čas učenja (korepeticija). Predmeti su bili kao što se obično daju za župski tečaj. Način predavanja je bio udešen prema početnicima i da od tečaja imaju što više stvarne koristi za početno i mlado Sokolstvo župe Skopljske, koja ima društva po celoj Južnoj Srbiji (25).

Tečaj je bio održan u bivšoj velikoj turskoj kući od koje je sada napravljena žandarmerijska kasarna i u toj kasarni ceo tečaj bio je smešten. Dovoljno velika dvorana zadovoljila je svrhu tečaja vrlo dobro. U toj dvorani je bilo puno kreveta za žandarmerijsku školu. Dobrotom komandanta te škole svi kreveti su bili dati u druge sobe, i tako od spavaće sobe žandara od jedanred stvorena je bila sokolska vežbaonica u kojoj je odmah počeo da vlada sasvim novi duh rada i života sokolskog. Kako pamćenici pričaju u toj dvorani za vreme rata (okupacije) vežbalo je gimnastičko društvo Bugarskih «Junaka».

Za tečaj je bilo dobro i to da u sličnoj dvorani sprata smešteni su bili svi članovi tečaja kao na stanu. Članice su stanovale pak privatno. Osim toga i sva hrana kuvala je se u kasarni i za tu svrhu je bila uzeta jedna žena kao kuvarica. Hrana za kuvanje dobivena je po ceni kako je plaćena u kasarni. Na taj način vežbaonica u jutru, na podne i u večer izmenjena je bila uvek za trpezariju. Sedelo je se kod dugačkih stolova. Za posluđu tečaja određena su bila za celo vreme dva vojnika artiljerijskog puka, čijeg je komandant starešina župe br. T. Živković. Na zajedničkoj hrani bio je i brat starešina župe i svi učitelji tečaja. Hrana je bila vrlo dobra i izdašna. Ovim načinom zajedničkoga življenja kako za vreme rada tako i za vreme jela iskorišćena je bila svaka prilika, koja slušaocima tečaja uvek mogla dobro poslužiti kao primer sokolskog vaspitanja i života. Osim službe vojnika određena je bila svakoga dana dvojica od članova za službu «dežurnih» radi svršavanja svakodnevnih i tekućih poslova na samom tečaju. Pre svakog ručka i večere jedan od dežurnih članova «čitao je i molitvu» koju su svi prisutni stojeći saslušali. To po starom običaju predaka i škole narodne. Osim toga pažnjom br. starešine župe razdavani su bili (pre jela) listići sa štampanom sadržinom lepih sokolskih gesala ili sa rečenicama, koje lepo tumače pravi sokolski rad, vaspitanje i život.

Ovim potpuno zajedničkim radom i životom slušalaca sa učiteljima duh tečaja dobio je naročiti izraz dosada nepoznate intimnosti i topline, a razume se uvek u okviru reda i bratske discipline. Duhovitih i umesnih šala uvek je bilo dosta. Često za vreme podne braća su namestili od sprava (imitirani) eroplan, i to vrlo zgodno. Nisu zaboravili ni na odgovarajućeg «pilota» i «potreban zvuk mašinerije». Sve to pomoću braće. Jednom rečju na tečaju

je vladao dobar sokolski duh i raspoloženje i ako neočekivani sneg, blato i zima stvarali su svima mnogo neprijatnosti.

Sama župa Skopljanska dobro je se za izvršenje tečaja pobrinula. Slušaoци imali su besplatno stan i hranu. Osim toga dobili su od župe razne stručne knjige i vežbačko odeło bez cipela. Jedno veče ceo tečaj i sa učiteljima bio je u pozorištu kao gosti župe. Put za tečaj i natrag platili su slušaoци sami, odnosno njihova društva. Pomoć za održanje tečaja dobila je župa od raznih ministarstava, privatnih ustanova i pojedinaca. Sokolstvo u ovim krajevima kako u pravcu telesnog tako i u pravcu opšteg vaspitanja i kulturnoga napretka važi kao najbolji i najuspešnji faktor. Za to se zna i kod najmerodavnijih i najviših krugova koje sa razumevanjem Sokolstvo tih krajeva i pomaže.

Velikom razumevanju Sokolstva Južne Srbije pripada i pomoć i požrtvovanje svih koji kao saradnici ili kao korisni prijatelji na tom Sokolstvu i rade. Župa Skopljanska i svi učitelji tečaja trudili su se da se delu pravoga Sokolstva svojim radom oko tečaja što više približe. Učešće pak mnogih slušalaca na tečaju već je bilo jedno izvesno požrtvovanje samom udaljenošću svojih društava od sedišta župe Skoplja, kao: Debar, Strumica, Radovište, Bitolj, Carevo Selo i t. d. Mnogi su morali osim železnice putovati običnim kolima, automobilima, čak i peške. A pri velikom snegu i zimi, koja je neočekivano svakoga iznenadila, ovo je putovanje bilo doista vrlo teško i neugodno. Jedan brat (iz Debra) osim železnice morao je da putuje 70 km običnim kolima, i dok je stigao sav od zime ukočen u Skoplje, prošla su tri dana.

I ako su prilike tih krajeva tako nepovoljne ipak se tečaj svake godine mora održati, jer to je i jedini način i jedina nada da će Sokolstvo Južne Srbije postepeno i posledno sokolskim načelima postići svoj pravac, zadatak i cilj. Ovogodišnji tečaj kao i lanjski su to potvrdili. Unutarnji uspeh ovogodišnjeg pak tečaja zbog zajedničkog tako reci življenja bio je bolji.

Na završetku tečaja bila je priređena akademija u oficirskom domu. Sve tačke osim muške dece vežbali su slušaoци tečaja uz pratnju klavira i violine, i to članovi: proste vežbe, vežbe palicama i skupine; članice: proste vežbe i vežbe na gredi; muška deca: Adamovi sinovi. Posle vežbanja razdao je br. starešina župe slušaoциma uverenja o svršenom tečaju. Posle je bila opšta igranka uz sviranje vojne muzike. Sutra dan svi slušaoци su odputovali zimskim putem i vejavicama u svoja društva. Na novi rad — na nove dužnosti. Budućnost će pokazati, koji su istrajali, koji su data obećanja sokolski ispunili. Inače ako bi slušaoци svršili sokolski tečaj samo forme radi i ako bi se i dalje ne usavršavali u svim sokolskim radovima, onda svrha tečaja promašila bi svoj cilj — pa i Sokolstvo. Da to ne bude dužnost će biti Skopljanske župe da vodi stalnu i strogu evidenciju o svima svršenima slušaoциma tečaja svake godine. Slušaoци pak tečaja neka ne čekaju poziv za rad od strane župe nego neka sami istrajno prihvate se sokolskoga rada, kako su na tečaju učili. To je njihova dužnost!

M. Vjé.

RAZNOTEROSTI

Tyršev dom je stal do sedaj 12,061.000 Kč; da se dokonča, bo potrebno še nad 7,000.000 Kč, ki jih bo Sokolstvo po veliki većini samo nabralo.

VIII. vsesokolski zlet. Kot provizorični slavnostni odbor posluje «sletová desítka», ki jo tvorijo bratje in sestre: Scheiner, Mašek, Vaniček, Bilek, Malá, Provazníková, Dvořák, Heller, Schwarz in Novák. Prva seja «desetice» se je vršila 20. januarja. — Zletno delo je tedaj pričelo. — Kje bo zletišče? To najtežje vprašanje ima rešiti stavbni odsek. Letná, Strachovské Lomy?!

Letna je premajlina! Lomy se morajo šele planirati, prirediti! Potrebno je prevoziti nad 500.000 m³ zemlje. Ali veste, kakšna množina je to? Dnevno 2000 m³ ali 100 vagonov. — Proste vaje za članstvo pripravlja načelnštvo na temelju Erbenovega in Havlovega elaborata. Godba se šele nato po javnem razpisu naroči. — Novost zleta bodo tekme celih žup in celo pokrajin.

Ameriško češkoslovaško Sokolstvo priredi v letu 1925. prvi svoj vsesokolski zlet v Chicagu, in sicer zadnji teden meseca julija. Javna telovadba, ki se vrši 27. in 28., bo največja, ki jo je do sedaj Sokolstvo priredilo v Ameriki. Vršila se bo v slovitem Grantovem parku v stadionu. Pozvani bodo prezident in vlada Zedinjenih ameriških držav, ČOS., vsa ostala slovanska sokolska udruženja v Ameriki. Priglašeno je že danes nad 1500 telovadcev, je pa upanje, da bo število še naraslo.

Dar ameriškega milijonarja Sokolu. Nedavno umrlí ameriški milijonar E. W. Warren je zapustil čikaškemu sokolskemu društvu češkoslovaškemu nad 12.000 liver šterlingov ali okoli 800.000 Din.

Češkoslovaške delavske telovadne enote so združene v 13 oblastih, 45 okrožjih z 914 enotami. Članstva je bilo 37.651 mož in 11.439 žen, skupno 49.090, dalje pa 14.142 naraščaja in 33.394 dece. Napredek napram stanju prejšnjega leta je neznaten. — Kakor znano, so D. T. J. član socialno demokratične stranke. In vendar je le 41 % članstva politično organiziranih. — Telovadno je organizacija nazadovala pri članih, članicah in naraščaju. — Prosvetno delo obsega 3665 razgovorov, 2877 predavanj, 9235 nagovorov in 1301 poučnih izletov.

Poljska delavska telovadna organizacija «Sila» v Češkoslovenski republiki, osnovana že leta 1907. na Tešinskem, je pričela leta 1920. zopet z delovanjem. Predvojna organizacija se je obnovila in danes šteje udruženje zopet nad 2000 članov v 50 skupinah (društvih). Smeri je politično socialistične, vzgojno pa je delovanje deljeno v telovadno, prosvetno in sportsko sekcijo. Organizacija izdaja svoj list «Oswiata». S češkimi delavskimi enotami vežejo poljske delavce prijateljski stiki.

K mednarodni delavski olimpijadi spadajo tudi tekme v zimskosportnih panogah. Priglašene so zveze: Avstrija, Nemčija, Finska in nemška delavska zveza ČSR.

Nemški turnerji štejejo 1.646.305 pripadnikov, od tega 201.592 moškega in 125.826 ženskega naraščaja do 14 let, članov je 1.158.849, članic 162.088. Zanimivo je, kako velika je razlika med številom članov in članic — znak, da se nemško ženstvo precej manj zanima za telovadbo. — Tudi število naraščaja je razmeroma nizko.

Belgijska telovadna zveza je izdala statistiko za leto 1924. — Častni predsednik je g. Cuperus. V 219 društvih je bilo 569 podpornih članov, 1131 starejših telovadcev (veterans), 7372 vežbajočih mož, 995 žen, 4534 moškega in 2398 ženskega naraščaja. Od leta 1895. je bilo prirejenih 126 tečajev, ki so dali organizaciji 2259 vaditeljev, 313 vaditeljic in 358 načelnikov ter 69 načelnic. — «Bulletin officiel» se zanima za sokolsko literaturo in išče prelagatelja v francoščino. Jako obširno piše o olimpijadi in o nastopu Jugoslovenov in Čehoslovakov.

Madžarska je uvedla zakon o obvezni telovadni vzgoji mladine, ki je dovršila šole. Tvorнице morajo ustanoviti delavske sportne klube.

Španija. Tudi v tej zapuščeni državi si polagoma toda sigurno pridobiva tal zmisel za telesno vzgojo naroda. Vendar pa se vodilni krogi ne morejo odločiti za gotov telovadni sistem. Eni se ogrevajo za švedski sistem, drugi za romanski itd.